

Kategorie chráněných území přírody v ČR

Úkol č. 1 – Jaké jsou kategorie zvláště chráněných území v České republice? (zapište si jejich názvy a zkratky)

ZKRATKA	NÁZEV KATEGORIE

Úkol č. 2 – Zjistěte, které z následujících činností jsou v souladu a které naopak v rozporu se Zákonem č. 114/1992 Sb.

- a) trhání borůvek v 1. zóně národního parku
- b) sběr hub ve 2. zóně CHKO
- c) spaní ve stanu ve 3. zóně CHKO
- d) spaní ve stanu v přírodní rezervaci

Úkol č. 3 – Zjistěte, jaký je rozdíl mezi přírodní památkou a přírodní rezervací?

Úkol č. 4 – Zjistěte, jak se liší ochrana přírodních památek a přírodních rezervací od národních přírodních památek a národních přírodních rezervací?

Rozšiřující úkoly:

Úkol č. 5 – Zjistěte, jaký je rozdíl mezi přírodním parkem a národním parkem. Kde je vyšší stupeň ochrany přírody?

Úkol č. 6 – Zjistěte, kolik je přibližně v České republice

přírodních památek:

přírodních rezervací:

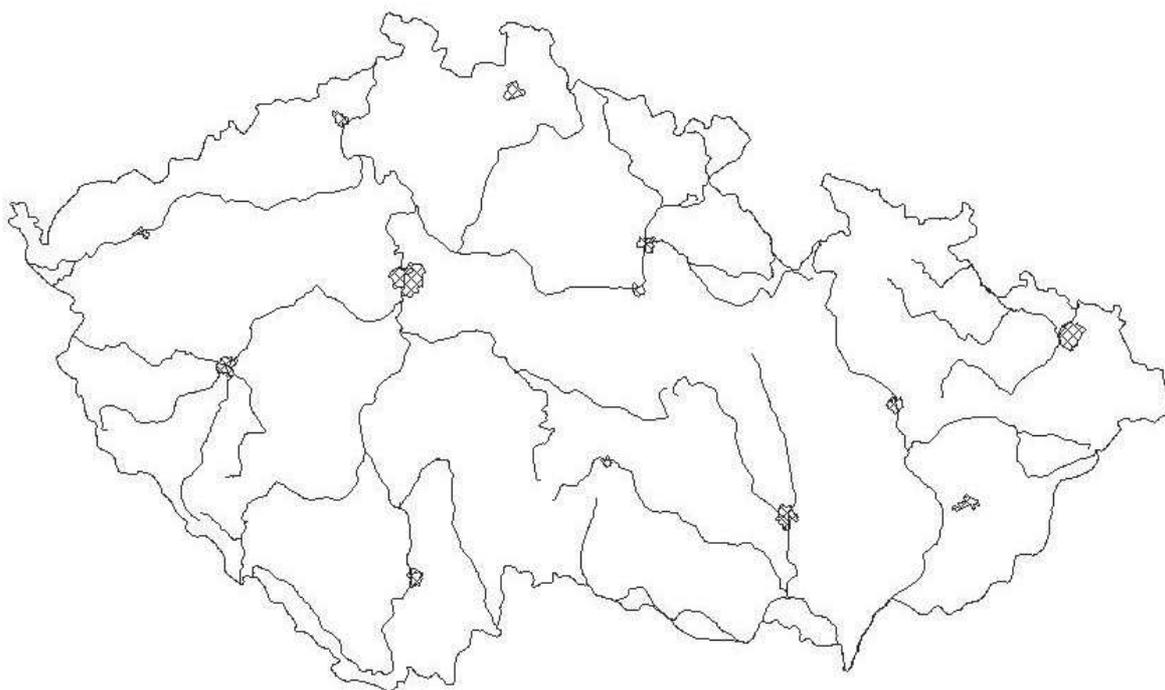
národních přírodních památek:

národních přírodních rezervací:

Pracovní list č. 12
Národní parky a CHKO

Úkol č. 1 – V mapě nebo v atlase vyhledejte národní parky a napište jejich názvy. Zamyslete se nad tím, čím jsou tato území výjimečná a proč právě tato území byla vyhlášena za národní parky. Zakreslete jejich polohu do mapy.

NÁZEV NÁRODNÍHO PARKU	SPECIFIKA ÚZEMÍ, DŮVODY VYHLÁŠENÍ

Legenda:

národní park

chráněná krajinná oblast ležící v nížině (do 300 m)

chráněná krajinná oblast ležící v nadmořských výškách 300–800 m

chráněná krajinná oblast, která svým nejvyšším vrcholem přesahuje 800 m

Úkol č. 2 – Zjistěte, kolik CHKO je celkem na území České republiky a kde se nacházejí. Zakreslete jejich polohu do mapy a rozlište je do třech skupin podle nadmořské výšky (CHKO v nížinách: do 300 m, CHKO ve středních polohách: 300–800 m a CHKO, které svým nejvyšším vrcholem přesahují 800 m). Ve kterých nadmořských výškách je nejvíce a ve kterých naopak nejméně velkoplošných chráněných území? Zkuste zdůvodnit proč.

Úkol č. 3 – Najděte v přesmyčkách názvy CHKO v České republice:

- A) SÝR, VOSK A MRAK
- B) VOMRK OSOBU
- C) SÝČEK SEL
- D) ZLÉ NEOHRYŽE
- E) BALÍ TY PÉRKA
- F) SVAL SELSKÝ KOV
- G) JÉ, ROH ZE SIRKY

Úkol č. 4 – Kterým CHKO odpovídá následující charakteristika?

- a) Nejmenší CHKO na našem území. Je pojmenovaná podle významného vrcholu, který je opředen velmi známou pověstí.
- b) Naše nejstarší CHKO. Nachází se zde známá skalní města a také kulturní památky (např. Trosky).

a)	b)
----	----

Rozšiřující úkoly:

Úkol č. 5 – Zamyslete se nad tím, která další území v ČR byste navrhli jako CHKO. Svůj návrh zdůvodněte.

NAVRŽENÉ ÚZEMÍ	ZDŮVODNĚNÍ

Úkol č. 6 – Které CHKO se nacházejí ve vzdálenosti do 50 km od okraje Prahy? Která z nich zasahuje přímo na území hlavního města?

Úkol č. 7 – Která řeka protéká dvěma národními parky v České republice?

Ochrana přírody na území Prahy

Úkol č. 1 – Kolik maloplošných chráněných území se nachází na území hlavního města Prahy?

Úkol č. 2 – Která kategorie chráněných území na území Prahy převažuje? Zkuste zdůvodnit proč tomu tak je.

Úkol č. 3 – Které části Prahy nemají na svém území žádné zvláště chráněné území? Zkuste alespoň v některých případech zdůvodnit, proč tomu tak je.

Úkol č. 4 – V jaké části Prahy je naopak koncentrace chráněných území největší?

Úkol č. 5 – Které pražské zvláště chráněné území je největší?

Rozšiřující úkoly:

Úkol č. 6 – Zjistěte, co je hlavním předmětem ochrany následujících chráněných území:

PP Baba

PP Hrnčířské louky

PP Okrouhlík

Úkol č. 7 – Zjistěte, se kterými z uvedených živočichů je možné se setkat v Praze:

- a) kuna lesní
- c) otakárek fenýklový

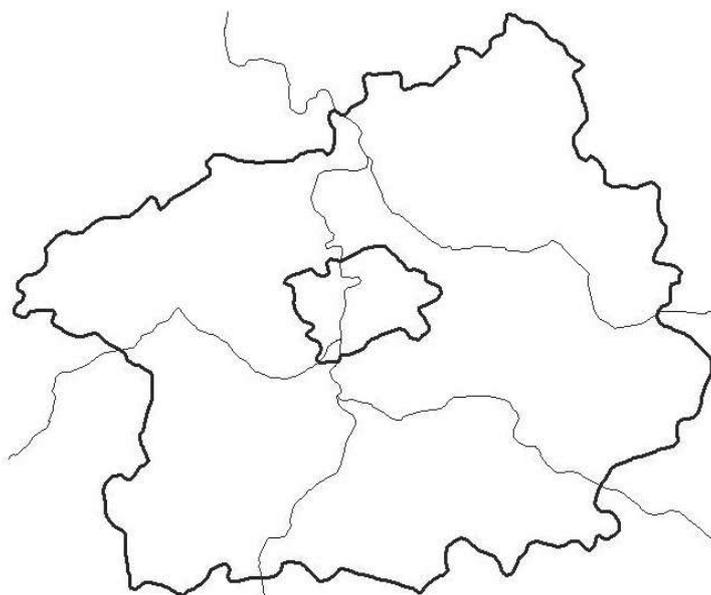
- b) veverka obecná
- d) kalous ušatý

Pracovní list č. 14
Ochrana přírody v okolí Prahy

Úkol č. 1 – Do jaké kategorie patří chráněná území uvedená v tabulce?

NÁZEV	KATEGORIE	OZNAČENÍ V MAPĚ	HLAVNÍ DŮVOD OCHRANY	FOTOGRAFIE
Kokořínský důl				
Libický luh				
Písečný přesyp u Píst				
Větrušická rokle				
Voděradské bučiny				

Úkol č. 2 – V mapě Středočeského kraje a vyznačte polohu těchto chráněných území (jednotlivá území označte číslicemi).

Úkol č. 3 – Přiřadte k názvům těchto chráněných území hlavní důvod jejich ochrany:

- Rozsáhlý porost bukového lesa na žulovém podkladu.
- Rozsáhlý lužní les s řadou slepých ramen
- Skalnaté srázy na pravém břehu Vltavy se zachovalými ekosystémy skalních stepí.
- Hluboce zaříznuté údolí obklopené pískovcovými skalními útvary. Nejznámější z nich jsou tzv. pokličky.
- Písečné duny s výskytem pískomilných druhů rostlin a živočichů.

Úkol č. 4 – Přiřadte k jednotlivým chráněným územím fotografie.

foto I.

foto II.

foto III.

foto IV.

foto V.

foto VI.

Úkol č. 5 – Které z těchto chráněných území je nejbližší vašemu bydlišti?

Rozšiřující úkol:

Úkol č. 6 – Uveďte příklady chráněných území, ve kterých můžeme vidět následující vzácné druhy rostlin a živočichů?

- a) listonoh jarní
- c) sněženka předjarní
- e) kandík psí zub
- g) ledňáček říční

- b) lněnka bezlistenná
- d) čolek velký
- f) ještěrka zelená
- h) rak kamenáč

Po delších jednáních bylo rozhodnuto o potřebě zvýšené ochrany jednoho ze tří svědeckých vrchů v intenzivně využívané zemědělské krajině, neboť v daném regionu není chráněn žádný ze svědeckých vrchů (svědecký vrch = osamocený vrch tvořený odolnějšími horninami a vyčnívající nad okolní rovinatou krajinu; díky specifickým mikroklimatickým a geologickým podmínkám svědecké vrchy obvykle hostí významné druhy rostlin a živočichů, někdy zde nacházíme zkameněliny a často mají také kulturní význam). Z finančních důvodů není možné zajistit ochranu všech tří vrchů, a proto je třeba vybrat jeden, který bude nejvhodnější a nejrepresentativnější. Podkladem pro toto rozhodování je Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. O jednotlivých lokalitách jsou k dispozici následující údaje:

	Bílá hůrka	Křížový vrch	Šípkový kopec
nadmořská výška vrcholu	247 m	243 m	262 m
rozloha území navrženého k ochraně	5,7 ha	8,1 ha	6,4 ha
převažující hornina	slínovec	opuka	opuka
vliv člověka	–	na severním svahu opuštěný lom (leží v území navrženém k ochraně)	jihozápadní svah využíván k zemědělství (leží mimo území navržené k ochraně)
kulturní význam	–	na vrcholu zřícenina kaple, cestou ke kapli zachovalá boží muka	významný orientační bod, všeobecně známé místo opředené řadou pověstí
výskyt zkamenělin	ne	ano	ano
významné druhy rostlin a živočichů	bělozářka liliovitá, kavyl Ivanův, ještěrka zelená	bělozářka liliovitá, ještěrka zelená	bělozářka liliovitá

Úkol č. 1 – Na základě uvedených informací rozhodněte, pro které území by bylo nejvhodnější zajistit územní ochranu.

Úkol č. 2 – Vyberte nejvhodnější kategorii územní ochrany pro toto území.

Úkol č. 3 – Zjistěte, který úřad má pravomoc tuto kategorii vyhlásit.

Úkol č. 4 – Navrhněte způsob péče (tzv. management) pro takto vybrané chráněné území.

Úkol č. 5 – Zjistěte, jakým způsobem by bylo možné pro zbývající dva svědecké vrchy zajistit alespoň nižší stupeň ochrany.

CHARAKTERISTIKA CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ PODLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB.
Doplňkový text

Zvláště chráněná území:

Národní parky (NP): Rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.

Chráněné krajinné oblasti (CHKO): Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

Národní přírodní rezervace (NPR): Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.

Přírodní rezervace (PR): Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.

Národní přírodní památky (NPP): Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

Přírodní památky (PP): Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

Obecná územní ochrana:

Významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků.

Přírodní park může být zřízen k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

Přechodně chráněná plocha: Území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů. Přechodně chráněnou plochu lze vyhlásit též z jiných vážných důvodů, zejména vědeckých, studijních či informačních. Přechodně chráněná plocha se vyhlašuje na předem stanovenou dobu, případně na opakované období, například dobu hnízdění.

KOMPETENCE ORGÁNŮ OCHRANY PŘÍRODY PODLE ZÁKONA Č. 114/1992 Sb.
Doplňkový text

Pověřené obecní úřady

- ✓ registrují významné krajinné prvky
- ✓ vyhláší památné stromy a jejich ochranná pásma, zajišťují jejich ochranu, popřípadě ruší jejich ochranu

Kraje

- ✓ mohou vydávat pro svůj správní obvod, nejde-li o národní park, chráněnou krajinnou oblast nebo jejich ochranné pásmo, nařízení o zřízení přírodního parku včetně omezení využití jeho území a nařízení o zřízení přírodní rezervace a o zřízení přírodní památky včetně stanovení jejich bližších ochranných podmínek a zajišťují péči o tato území

Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí

- ✓ jsou oprávněny k vydání vyhlášky o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek

Ministerstvo životního prostředí

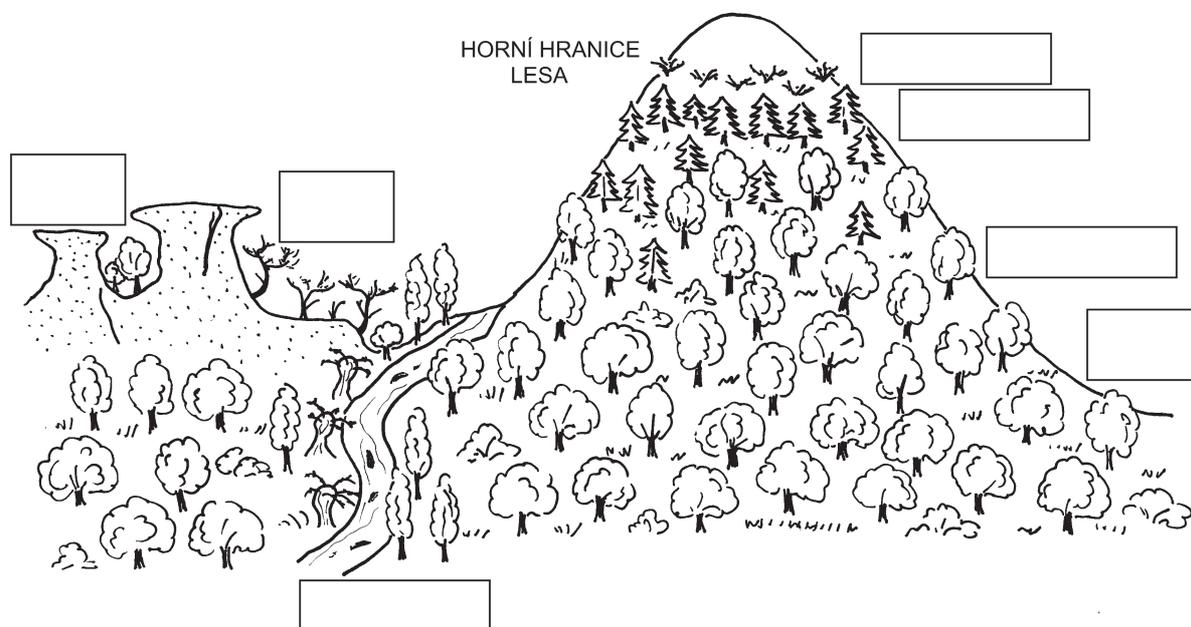
- ✓ je ústředním orgánem státní správy ochrany přírody v České republice
- ✓ zabezpečuje mezinárodní spolupráci České republiky v oboru ochrany přírody a krajiny
- ✓ vydává prováděcí právní předpisy, kterými se vyhláší národní přírodní rezervace a národní přírodní památky, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a nerostů a jimiž se stanoví bližší podmínky jejich ochrany
- ✓ vymezuje zóny ochrany přírody národních parků a chráněných krajinných oblastí
- ✓ oznamuje záměr vyhlášení národního parku, chráněné krajinné oblasti a národní přírodní rezervace

Chráněné krajinné oblasti vyhláší vláda České republiky, národní parky jsou vyhlášený zvláštním zákonem.

Pracovní list č. 16
Lesy v České republice

Díky své zeměpisné šířce se území České republiky nachází ve vegetačním pásu listnatých lesů. Pro rozložení jednotlivých vegetačních stupňů má však mnohem větší význam nadmořská výška. Velmi zjednodušeně můžeme říci, že v nížinách převládají doubravy, ve středních polohách bučiny a na horách smrčiny. Nad horní hranicí lesa se z dřevin setkáváme už jen s borovicí klečí (neboli kosodřevinou).

Výskyt některých vegetačních typů nezávisí na nadmořské výšce, ale je ovlivněn jinými podmínkami. Tak například na chudých písčitých půdách se vyskytují borové lesy (bory), v zaříznutých údolích roklinové a suťové lesy a vodní toky jsou doprovázeny lužními lesy. Pro každý vegetační typ jsou typické určité dřeviny, vlivem člověka je však druhová skladba lesů na mnoha místech značně pozměněna.

Úkol č. 1 – Na základě textu přiřadte k jednotlivým vegetačním stupňům příslušné názvy.

Úkol č. 2 – Jaké druhy stromů by převládaly v okolí Prahy, pokud by do vývoje nezasáhl člověk?

Úkol č. 3 – Jaké hlavní funkce plní les v krajině?

